

Alkotmánybíróság
1535 Budapest, Pf. 773.

Budapest, 2016. április 7.

IV/810-P/2016

2016.04.07.

Tárgy: Alkotmányjogi panasz

Tisztelt Alkotmánybíróság!

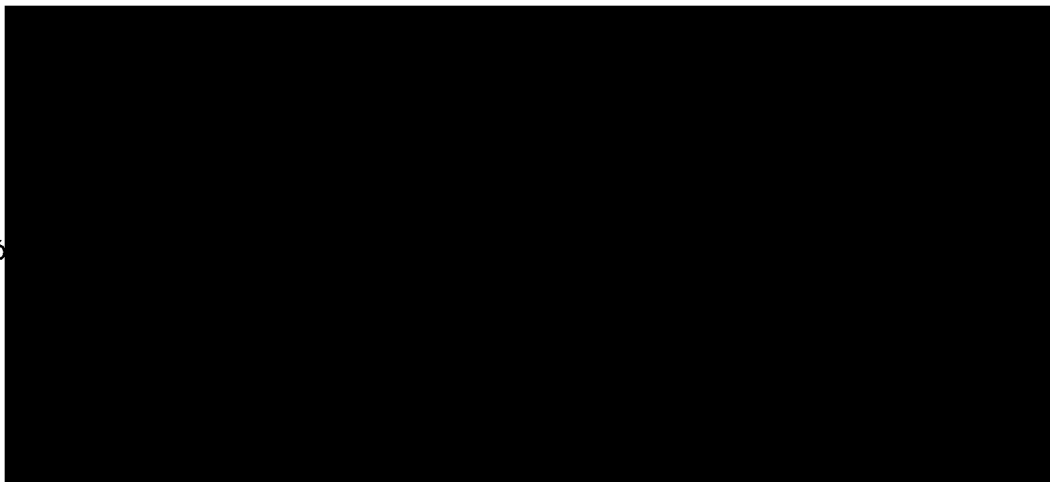
A [REDACTED] indítványozó
képviselésében az alábbiak szerinti

alkotmányjogi panasszal

fordulok az Alkotmánybírósághoz.

Tisztelettel:

indítványozó
képv.

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK	
GAZDASÁGI KOLLÉGIUMA 42.	
FŐLAJSTROMSZÁM	
KEZDŐIRATON:.....	
Postán / Gyűjtőládán / Személyesen / E-mailen / Faxon	
Érkezett:	2016 ÁPR 14.
PÉLDÁNY:.....	IV.....
MELLÉKLET:.....	KÖZTÜK:.....
FŐLAJSTROMSZÁM:	44718/K
UTÓIRATON:.....	

I. Alkotmányjogi panasz.....	2
II. Indítvány	2
III. Az indítvány befogadásának feltételei	2
(A) A vonatkozó jogszabályok.....	2
(B) Az indítványozó egyedi ügyben való érintettsége, pertörténet.....	3
(C) Az ügy érdekében hozott döntés.....	6
(D) Jogorvoslati jog kimerítése	6
IV. Részletes indokolás.....	7
(A) A választottbírói szerződés és a választottbírói ítélet érvénytelenítése.....	7
(B) alkotmányos alapelv-sérelmek	7
1. Tisztességes eljáráshoz való jog sérelme.....	7
1.1. A tisztességes eljáráshoz való jog mibenléte.....	7
1.2. A tisztességes eljáráshoz való jog alapvének sérelme	9
2. Jogorvoslathoz való jog.....	11
2.1. A jogorvoslathoz való jog mibenléte	11
2.2. A jogorvoslathoz való jog sérelme.....	12
3. Jogállamiság elvének sérülése.....	12
(C) Összefoglalás.....	13
V. EGYEBEK.....	13

I. ALKOTMÁNYJOGI PANASZ

A [REDACTED] indítványozó I/1 Melléklet alatt igazolt képviseletében, Magyarország Alaptörvényének 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján

alkotmányjogi panasszal

fordulok az Alkotmánybírósághoz a Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: „Törvényszék”) 9.G.44.728/2015/9. számú (I/2 Melléklet alatt csatolt) ítéletével (a továbbiakban: „Ítélet”) összefüggésben.

II. INDÍTVÁNY

- (a) az Ítélet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben, valamint a B) pont (1) bekezdésében biztosított jogokat sérti;
- (b) ezért indítványozom, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdésének b) pontja és az Abtv.¹ 43.§ szerint semmisítse meg az Alaptörvénnyel ellentétes Ítéletet;

III. AZ INDÍTVÁNY BEFOGADÁSÁNAK FELTÉTELEI

(A) A VONATKOZÓ JOGSZABÁLYOK

1. Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése szerint

„(4) A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.”

2. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerint

„(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

3. Az Abtv. 1.§ szerint:

„1.§ E törvény alkalmazásában

a) *egyedi ügy*: a természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet jogát vagy kötelezettségét, jogos érdekét vagy jogi helyzetét érintő vagy eldöntő bírósági eljárás, [...]

4. Az Abtv. 27.§ szerint:

„27. § Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és

¹ 2011. évi CLII. törvény az Alkotmánybíróságról

b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.”

5. Az Abtv. 29.§ és 30.§ szerint:

„29.§ Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

30.§ (1) Az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül [...] lehet írásban benyújtani. [...]

6. Az Abtv. 43.§ szerint:

„43.§ (1) Ha az Alkotmánybíróság a 27.§ alapján folytatott eljárásában alkotmányjogi panasz alapján megállapítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét, a döntést megsemmisíti. [...]

7. A hivatkozott rendelkezések alapján

- „az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett [...] szervezet” akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha
- „az ügy érdekében hozott döntés [...]
- az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sért” és
- „[...] jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette”.

8. Az indítványozónak az alkotmányjogi panasz előterjesztésére való jogosultságát, valamint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát igazoló tények és konkrét körülmények a következők.

(B) AZ INDÍTVÁNYOZÓ EGYEDI ÜGYBEN VALÓ ÉRINTETTSÉGE, PERTÖRTÉNET

9. Az alkotmányjogi panasszal támadott, egyedi ügyben hozott érdemi döntés a Törvényszék Ítélete.

10. 2006/jan/23-án az indítványozó, mint vállalkozó és a [REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED]
[REDACTED]: [REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED]
[REDACTED] b [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] megfelelő vállalkozási szerződést kötöttek a budapesti 4-es metróvonal 1. szakaszának a vonalalagutakra és kapcsolódó műtárgyakra vonatkozó tervezése és kivitelezése tárgyában.

11. A vállalkozási szerződés külön rendelkezéseket tartalmaz a vállalkozó és a megrendelő/megbízó egymással szembeni követeléseire, ill. az ilyen követelések elbírálási mechanizmusára.

12. A szerződés megbízó követeléseiről szóló ÁF 2.5 pontja szerint „Ha a Megbízó úgy véli, hogy bármilyen fizetség jár részére jelen Feltételeknek valamely Cikkelye szerint [...] akkor a Megbízó, vagy a Mérnök értesíti a Vállalkozót és átadja a vonatkozó részleteket. [...] A részleteknek pontosan kell meghatározniuk azon Cikkelyt, vagy a követelés más alapját, és meg kell indokolni az összeget [...] amelyről a Megbízó úgy gondolja, hogy, hogy a Szerződés alapján jár részére. Ezután a Mérnök a 3.5 [Döntések] Alcikkely szerint jár el és vagy egyetért, vagy megállapítja (i) az összeget (ha szükséges), amely a Megbízó részére a Vállalkozótól jár [...]”

13. A megrendelő a 2.5 Alcikkely alapján 2013/máj/10-én követelést terjesztett elő az indítványozóval szemben (melyet a felek MB113/Co-02 szám alatt regisztráltak), melyben 20.745.866,21 EUR + Áfa összeg megfizetését követelte. A követelést az indítványozó mind jogalapja, mind összezszerűsége tekintetében vitatta, a Mérnök azonban a 2013/máj/27-i Határozatával teljes mértékben megítélte azt.²
14. A Mérnök Határozatának meghozatalát követően 2013/szept/20-án a megbízó az indítványozó részére időközben kiadandó Visszatartott Összegbe (ez a vállalkozónak járó vállalkozói díjat takart) az MB113/Co-02 követeléséből 2.277.151,33 EUR összeget beszámított, így érvényesítve annak egy részét az indítványozóval szemben.
15. Az indítványozó az MB113/Co-02 megbízói követelést jóváhagyó Mérnöki Határozatával szemben a szerződés KF 20.6 Alcikkelye alapján választottbíróhoz fordult, a 2014. márc. 13-án érkezett keresetében kérte, hogy a „Választottbíró, állapítsa meg, hogy az alperes MB113/Co-02 számú követelésében szereplő közvetett költségek nem más vállalkozók készenléti és lassítási költségei, és ezért az alperest 2.277.151,33- EUR vállalkozói díj valamint ... késedelmi kamatai ... megfizetésére.” A kereset kitért arra, hogy az alperes „a felperes állítólagos késedelme miatt további követeléssel csupán a más vállalkozók részéről felmerült készenléti és lassítási költségek jogcímén élhet. Az MB113/Co.02-es követelés azonban csupán a Megbízó olyan egyéb költségeit tartalmazza, amely költségek nem a más vállalkozók részéről felmerült készenléti és lassítási költségek, így ezen jogcímen késedelem miatt a felperessel szemben követelést nem támaszthat.
16. A megbízó védekezésében előadta, hogy az „MB113/Co.02 sorszámú követelése legalább 2.277.151,33 EUR összegben más vállalkozók Kötbérterhes határidők felperes általi elmulasztása miatt fellépő készenléti, lassítási költségeiből eredő követelését is tartalmazza – egyéb követelések mellett”. A megbízói védekezés tehát arra irányult, hogy a Mérnök által megítélt megbízói követelésének legalább egy része megalapozott, pontosabban a követelése részét képező P17, P10, P1 vállalkozók – azaz az M4 metró kivitelezésén dolgozó más vállalkozók - költségei megfelelnek a követelés jogcímének (a KF 8.7A Alcikkelynek). Mivel a megbízó véleménye szerint ezek együttes összege meghaladja a kereseti marasztalás összegét, és mivel „Alperes beszámítása minden tekintetben jogszerű és szerződésszerű volt, mindezek alapján álláspontunk szerint felperes kereseti kérelme teljességgel megalapozatlan”, ill. „felperes keresete minden tekintetben megalapozatlan, tekintettel arra, hogy alperes jogosult volt az MB113/Co-02 Követelésének 2.277.151,33 EUR összegű részét felperesi kereseti kérelem alapját képező vállalkozói díjába beszámítani”. A megbízó szerint tehát a keresetben kért az indítványozónak járó vállalkozói díjrészt a Mérnök által jóváhagyott megbízói követelés beszámításával már rendezte, amely jóváhagyott követelés legalább a beszámítás összegéig biztosan szerződés- és jogszerű volt.
17. A megbízónak a fenti, az eljárás kezdetétől fogva előadott védekezésének megfelelő kijelentéseit követően – azon a tárgyaláson ahol az indítványozó keresetét egyéb

² A Megbízó MB113/Co-02 követelésében azt adta elő, hogy: a felek szerződésében az „eredeti teljesítési véghatáridő -- KD02/7 jelölésű Kötbérterhes Határidő – 2008. november 2. volt. Ezt a Kötbérterhes Határidőt a Mérnöki Határozatok 344 nappal, 2009. október 12-re módosították. A [REDACTED] munkálatait a Műszaki Átadásvételi Igazolás tanúsága szerint 2011. május 9-re teljesítette, ezzel – a KD02/7 jelű véghatáridő tekintetében – 574 napos késedelembe esett, mellyel az összes többi, öt követő vállalkozót, valamint a Projekt teljes befejezését is hátráltatta. A [REDACTED] fenti késedelmes teljesítése miatt a Megbízónak a P1, P6, P7/1, P10, P13, P-17, P17/K és P20/1-7 jelű Szerződéseket meg kellett hosszabbítania, valamint a projektmenedzsmenttel kapcsolatos egyéb járulékos költséget (munkabér, ingatlanbérlet, egyéb szakértői díjak stb.) a [REDACTED] 574 napos késése miatt a tervezettnél hosszabb ideig kellett fizetnie.

kisebbségi költségekkel felemelte – a választottbíróság érthetetlen végzést hozva a megbízót arra hívta fel, hogy „Amennyiben az alperes csupán az eddig bejelentett beszámítást tartja fenn, úgy ezen határidőn [30 napon] belül 15.064.381,- Ft választottbírósági díj befizetésére köteles”³ [aláhúzás, beszúrás tőlem]. „Amennyiben az alperes a felemelt kereseti kérelem egészével szemben beszámítással él, úgy ... [30 napon belül] ... fizessen be a Választottbíróság ... számlája javára 15.183.745,- Ft választottbírósági díjat”⁴ [beszúrás tőlem].

18. Tette mindezt a választottbíróság pontosan azt követően, hogy a megbízó a tárgyaláson arról nyilatkozott, hogy „a beszámítás már ezen eljárást megelőzően megtörtént, annak anyagi jogi hatásai beálltak, tehát nem a jelen perben történik beszámítás”, tehát a megbízónak a végzés szövegével szemben az eljárás addigi szakaszáig tényszerűen és világosan nem volt „eddig bejelentett beszámítás”-a, amit fenntarthatott volna. A végzés indokolása ehhez annyit tett hozzá, hogy „A Választottbíróság a Díjszabályzat 5.§-ának (2) bekezdése alapján szólította fel az alperest arra, hogy beszámítási kifogása után rója le a választottbírósági díjat”⁵. Az eljárásban úgy mondta ki a tanács a beszámítási kifogás előterjesztésének tényét ill. úgy állapította meg az arra eső választottbírósági díj összegét, hogy beszámítási kifogás nem volt, sőt a megbízó éppen arról nyilatkozott, hogy nincsen az eljárásban előterjesztett beszámítási kifogás. Az ilyen díjmegállapítás után, a megbízó következő iratában került csak tényszerűen előterjesztésre a tanács fenti iránymutatásának megfelelő beszámítási kifogás.

19. A választottbíróság ítéletében a felperes keresetét elutasította. (I/3 Melléklet)

20. 2015/nov/20-án az indítványozó keresetet terjesztett elő, és kérte a választottbíróság ítéletének érvénytelenítését, az alábbi érvénytelenítési okok megvalósulása miatt:

Vbt.⁶ 55.§(1)e) – a választottbíróság eljárása nem felelt meg a felek megállapodásának

21. A választottbíróság eljárása nem felelt meg a felek megállapodásának. A választottbíróság azzal, hogy az indítványozó keresete elleni megbízói védekezésbe beavatkozva eljárásbeli beszámítási kifogás előterjesztést rendelt el, megsértette a felek választottbírósági kikötését, ilyenre ugyanis sem a felek megállapodása, sem a választottbíróság egyébként alkalmazandó eljárási szabályzata nem ad lehetőséget. (A továbbiakban „(i) érvénytelenségi ok”.)

Vbt. 55.§(1)e) – a választottbíróság a kereset egészéről nem döntött

22. A választottbíróság nem az indítványozó keresetéről, hanem a saját beavatkozásával előterjesztett/megállapított beszámítási kifogásról döntött, jog és iratellenesen úgy téve, mintha az indítványozó keresete arra vonatkozott volna (amely azonban nyilvánvalóan nem vonatkozhatott az eljárás során később előterjesztett kifogásra). (A továbbiakban „(ii) érvénytelenségi ok”.)

Vbt. 55.§(1)c), Vbt. 27.§ – felperes nem volt képes ügyét előterjeszteni – egyenlő elbánás követelményének sérelme

23. Azzal, hogy a választottbíróság a felperes által a késelem felróhatóságának kimentésére vonatkozó konkrét előadásainak létét az ítéletében iratellenesen tagadta,

³ 2014. szept. 16-i jegyzk. 3.o.

⁴ 2014. szept. 16-i jegyzk. 3.o.

⁵ 2014. szept. 16-i jegyzk. 3.o.

⁶ 1994. évi LXXI. törvény a választottbíráskodásról

gyakorlatilag megfosztotta ügye előadásának lehetőségétől. Ezzel felperesnek a Vbt. 27.§-ában foglalt alapvető joga sérült. (A továbbiakban „(iii) érvénytelenségi ok”.)

Vbt. 55.§(2)b) – közrend sérelme az ítélt dolog alapelvének megsértésével

24. Azzal, hogy a választottbíróság a jogerős VB/14021 számú ítélet rendelkezései ellenére azt állapította meg, hogy a jelen ítélettel is érintett KD/07 számú Kötbérterhes határidő érvényes a VB/14021 számú ítéletben érvénytelennek kimondott mérnöki és döntőbizottsági módosítások ellenére (illetőleg, hogy a módosítások esetleges érvénytelensége esetén az eredeti Kötbérterhes határidők lennének alkalmazhatóak, amelyek lehetetlenülése azonban a VB/14021 számú ítélet rendelkezésében már szintén rögzült) megsértette az ítélt dolog alapvető rendelkezését. (A továbbiakban „(iv) érvénytelenségi ok”.)

Vbt. 55.§(2)b) – közrend sérelme a bizonyítás hiányával

25. A választottbíróság nem folytatott le bizonyítást, az indítványozó érdemi vitatása ellenére és bizonyítékok nélkül fogadott el tényeket. A megbízó nem igazolta ugyanis a követelésének jogcíme körében, hogy az általa követelt összegek más vállalkozók készenléti/lassítási költségei lennének. (A továbbiakban „(v) érvénytelenségi ok”.)

Vbt. 55.§(1)e) – a választottbíróság összetétele nem volt megfelelő

26. A választottbírósági eljárás szabályainak megsértése valósult meg azáltal is, hogy sem a megbízó által jelölt, sem pedig – miként arra a későbbiek során fény derült – az indítványozó által jelölt választottbíró nem tett teljeskörű feltáró nyilatkozatot. (A továbbiakban „(vi) érvénytelenségi ok”.)
27. Törvényszék a választottbírósági ítélet érvénytelenítésére irányuló keresetet elutasította. (**I/4 Melléklet**)

(C) AZ ÜGY ÉRDEMÉBEN HOZOTT DÖNTÉS

28. A Törvényszék Ítélete az ügy érdemére vonatkozik.

(D) JOGORVOSLATI JOG KIMERÍTÉSE

29. Az indítványozó részére a Törvényszék Ítéletével szemben rendes jogorvoslati lehetősége nincs.
30. Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 32.§ (1) bek. értelmében: „Az Abtv. 26.§ (1) bekezdés b) pontjában és 56. § (2) bekezdésében foglalt jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Abtv. 26.§ (1)bekezdése és 27.§-a szerinti alkotmányjogi panasz akkor is benyújtható, ha törvény felülvizsgálati kérelem vagy indítvány benyújtását is lehetővé teszi.”
31. E körben előadom, hogy ügyfelem utasítását várom azzal kapcsolatosan, hogy kíván-e az Ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet benyújtani.

IV. RÉSZLETES INDOKOLÁS

(A) A VÁLASZTOTTBÍRÓSÁGI SZERZŐDÉS ÉS A VÁLASZTOTTBÍRÓSÁGI ÍTÉLET ÉRVÉNYTELENÍTÉSE

32. Az állam meghatározott körben (v.ö. Vbt. 3.§) lehetőséget biztosít arra, hogy jogviszonyok alanyai a rendes bíróságok helyett jogvitájuk elbírálását egy általuk megjelölt, nem állami bíróság hatáskörébe utalják. Ezáltal a jogvita érdemi eldöntésének jogosultsága kikerül a rendes bíróságok hatásköréből, azonban az állam nem veszi el teljesen kontrollját a jogvita fölött.
33. Az állam a területén lévő magánbíróságok felett meghatározott körben lehetőséget enged az állami kontroll igénybevételére. Kivételes esetekben ugyanis a választottbíróság döntését rendes bíróság érvénytelenítheti. A jogbiztonság biztosítása érdekében szükséges, hogy az állami bíróságok bizonyos kérdésekben fenntartsák döntési jogosultságukat a választottbíróság döntési jogkörébe utalt ügyek vonatkozásában is. *Feladatuk, hogy örködjenek a közrend védelme és a minimális eljárási garanciák betartása fölött.*⁷
34. Egy választottbírósági ítélet érvénytelenítése iránti pernek nem célja a választottbírósági ítélet átfogó és általános felülvizsgálata, ennek keretében az állami bíróság azt vizsgálhatja, és egyben köteles vizsgálni, hogy az eljárás során a felek akarata, jogos érdekeinek védelme és a törvény kötelezően alkalmazandó szabályai érvényesültek-e⁸.
35. Az érvénytelenítési perek biztosítják azt, hogy a kirívó jogsérelem esetén megfelelő állami kontroll álljon a magánbíráskodás felett. Az érvénytelenítési perek így egyfajta szűk körű jogorvoslatot⁹ biztosítanak a választottbírósági döntések felett.
36. A választottbírósági ítéletek érvénytelenítése iránti perekben nem csak alakilag, hanem érdemben is kell vizsgálni az érvénytelenítés alapjául szolgáló okokat.

(B) ALKOTMÁNYOS ALAPELV-SÉRELMEK

1. Tisztességes eljáráshoz való jog sérelme

1.1. A tisztességes eljáráshoz való jog mibenléte

37. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy [...] valamely perben jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”*
38. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint *„A tisztességes eljáráshoz való jog az Alkotmányban explicit módon nem nevesített, de az alkotmánybírósági gyakorlatban az 57. § (1) bekezdésébe foglalt független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a 2. § (1) bekezdéséből eredő eljárási garanciák védelmének egymásra vonatkoztatásából tartalmilag levezetett alkotmányos alapjog [...], amely komplex védelmet nyújt [...]”* [14/2004. (V. 7.) AB határozat, 3.1. pont, első bekezdés].
39. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában kimunkált alkotmányos mérce értelmében *„a tisztességes eljárás (fair trial) követelménye az eljárási garanciák érvényesülését*

⁷ Tóth Levente: A választottbírósági ítéletek érvénytelenítése iránt indított keresetek problematikái, Budapest, 2008, XXIX. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Állam- és Jogtudományi Szekció

⁸ Kecskés László és Lukács Józsefné (szerk.): Választottbírók Könyve, HVGORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2012, 346. oldal 2. bekezdés

⁹ *„A választottbírósági eljárás egyfokú és jogorvoslatnak csak szűk körben van helye: az állami bíróság – jogorvoslati fórumként – csak a VbTv. 55. §a (1) és (2) bekezdésében meghatározott okok fennállása esetén érvénytelenítheti a választottbírósági ítéletet.”* (37/1999. számú gazdasági elvi határozat)

foglalja egybe, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes” (3028/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [22] pont).

40. Az Alkotmánybíróság több döntésében is foglalkozott azzal, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog milyen további elemeket tartalmaz.

(a) Bírósághoz fordulás joga

41. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában kidolgozott értelmezés szerint a XXVIII. cikk (1) bekezdése *„egyrészt magában foglalja – általában véve – a bírósághoz fordulás jogát, másrészt eljárási garanciákat követel meg.”* [36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás, [66] pont]

(b) Érdemi döntéshez való jog

42. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése nem csupán a bírósághoz fordulás lehetőségét, hanem a jogviták érdemi elbírálását is garantálja¹⁰: *„Az Alkotmánybíróság értelmezésében [...] a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen. Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is.”* [7/2013 (III.1.) AB határozat, Indokolás [24] pont]. *„Alkotmányban biztosított joguk van arra, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogaikat és kötelezettségeiket elbírálja [...]”*¹¹ *„A bírósági eljárásnak a nemzetközi és az alkotmányossági követelmények szerint olyannak kell lennie, amely alkalmas a polgári jogvita [...] érdemi elbírálására [...]”*¹²

(c) Indokolt bírói döntéshez való jog

43. A tisztességes eljáráshoz való jog további immanens része az indokolt bírói döntéshez való jog: *„az indokolt bírói döntéshez fűződő jog [...] az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik.”* *„[...] a kereseti kérelemben előadottak vizsgálatának hiánya a kifogásolt bírói döntést érdemben befolyásolhatta, ami felveti a bírói döntés alaptörvényellenességének kételyét.”* Ezen alapjog megkívánja azt, hogy *„[...] a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.”* [7/2013. (III.1.) határozat, Indokolás [33], [20], [34] pontok].
44. A fentiekben felsorolt követelmények kiterjednek valamennyi magyarországi, az alaptörvényben nevesített bírósági szintre¹³, így a választottbírói ítélet érvénytelenítésére hatáskörrel rendelkező bíróságokra is. Ezen eljárási alapjogok megilletik az indítványozót, mint polgári perben részt vett felet.
45. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is

¹⁰ Halmai Gábor és Tóth Gábor Attila (szerk.): Emberi jogok, Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 705. oldal 3-4. bekezdések

¹¹ Halmai Gábor és Tóth Gábor Attila (szerk.): Emberi jogok, Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 705. oldal 4. bekezdés

¹² Halmai Gábor és Tóth Gábor Attila (szerk.): Emberi jogok, Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 706. oldal 2. bekezdés

¹³ Jakab András (szerk.): Az Alkotmány kommentárja II., Szászadvég Kiadó, Budapest, 2009, 2013. oldal 3. bekezdés

érvényesíthetők (Indokolás [27] pont), így a jelen pontban foglalt alapvető jogok a jelen panaszban támadott bírói döntéssel szemben is felhívhatóak.

1.2. A tisztességes eljáráshoz való jog alapelvének sérelme

46. A Törvényszék ítéletének indokolása túlnyomó részt általános, nem a konkrét ügyre vonatkozó megállapításokat tartalmaz. A Törvényszék a legtöbb érvénytelenségi ok esetében pusztán indokolás nélküli megállapításokat tesz, az érvénytelenségi okokra valós reflexiót nem ad. A Törvényszék ítéletéből nem derül ki az, hogy az érvénytelenségi okok tekintetében a Törvényszék miért jutott az elutasító megállapítására, az indítványozói érveléseket miért találta megalapozatlannak. A Törvényszék több ítéleti megállapítása tekintetében elmondható, hogy nem követhető az, hogy azokat a Törvényszék mely érvénytelenségi ok/okok tekintetében tartja irányadónak, tekintettel azok túlzottan általános jellegű, és nem meghatározott kifogásra fókuszáló jellegére.
47. Mindezek arra engednek következtetni, hogy a Törvényszék az érvénytelenségi okokat valójában nem vizsgálta meg, a Törvényszék csupán látszólagos döntést hozott.
48. A Törvényszék érvénytelenítési eljárásának ugyan nem kellett, hogy tárgya legyen a felek közötti anyagi jogvita elbírálása, a Törvényszéknek azonban kötelezettsége lett volna, hogy felülvizsgálja, hogy a választottbíróóság az eljárása során a vonatkozó eljárási garanciáknak eleget tett-e, illetve az alapvető törvényi rendelkezéseket megtartotta-e. Ennek keretében a Törvényszék köteles lett volna a megjelölt érvénytelenségi okokat egytől-egyig, konkrétan megvizsgálni, és mindegyik esetében állást foglalni arról, hogy a megjelölt szabálysértések fennállását miért/miért nem tartja megalapozottnak.
49. Az Ítélet vonatkozásában az indokolási kötelezettség egyetlen érvénytelenségi ok tekintetében történő elmulasztása is már a tisztességes eljáráshoz való jog sérelméhez vezethet. Mivel a Törvényszék e kötelezettségének több érvénytelenségi ok esetében sem tett eleget, nem biztosította az indítványozó számára az érdemi és hatékony bírósághoz fordulás (és jogorvoslathoz való) jogát. Egy ilyen „látszólagos” eljárással a Törvényszék, mint a választottbíróósági eljárás feletti állami kontroll képviselője nem töltötte be a közrend és az eljárási garanciák feletti védelmi funkcióját, látszólagos eljárása nem tudott a jogszerűtlen választottbíróósági eljárás valóságos gátja lenni.
50. A Törvényszék különösen az alábbi érvénytelenségi okok vonatkozásában mulasztotta el fentebb megjelölt kötelezettségét.

(a) A (ii) érvénytelenségi ok

51. A (ii) érvénytelenségi ok tekintetében a Törvényszék csupán annyi megállapítást tett, hogy a választottbíróóság az ítéletében az előtte érvényesített jogot, illetve előadott keresetet bírálta el¹⁴, az indítványozó által megjelölt konkrét eljárási hibára egyáltalán nem reflektált: a Törvényszék nem indokolta meg azt, hogy miért nem osztja az indítványozó azon álláspontját, miszerint az ítélet nem a keresetben megjelölt MB113/Co-02 számú megbízási követelést és az azzal kapcsolatos korábbi beszámítást bírálta el, hanem az eljárás során előterjesztett alperesi beszámítási kifogást, aminek alapja a keresetben megjelöltekkel eltérő.

(b) A (iii) érvénytelenségi ok

52. A Törvényszék a (iii) érvénytelenségi ok tekintetében is csak általánosságban fejtette ki véleményét arról, hogy az indítványozónak volt lehetősége tényállások megtételére, bizonyítékok megjelölésére, és így a pártatlanság követelménye nem sérült¹⁵; az

¹⁴ Ítélet 12. oldal 3-5 bekezdések

¹⁵ Ítélet 12. oldal 4 és 6. bekezdések, 13. oldal 1. bekezdés, 14. oldal 5. bekezdés

ítéletében azonban egyáltalán nem foglalt állást abban, hogy az indítványozó tett vagy nem tett a késelem felróhatóságának kimentésére vonatkozóan előadásokat.

53. Az indítványozó a választottbírósi eljárás során számtalan alkalommal tett a késelem felróhatóságának kimentésére vonatkozó előadásokat, amelyet a választottbírósi eljárás nem vett figyelembe, sőt ezen előadások megtételét Ítéletében tagadta. Ezt, mint súlyos eljárási szabálysértést az indítványozó az érvénytelenítési eljárás keretében kifogásolta, a késelem kimentéséről szóló előadásait külön összegyűjtve a Törvényszék számára **(I/5 melléklet)**. A Törvényszék egy ilyen, nyilvánvalóan iratellenes megállapításra vonatkozó érvénytelenítési kifogást – különösen az indítványozó többszöri előadására tekintettel -- köteles lett volna megvizsgálni.
54. A Törvényszék Ítéletében jóváhagyta a választottbírósi eljárás alapkérdését képező azon súlyos szabálysértést, amely szerint a választottbírósi eljárás tagadta az indítványozó előadásainak megtörténtét és mind a választottbírósi eljárás, mind a Törvényszék az ítéletét erre alapította.
55. Az iratellenesség kapcsán a Törvényszék pusztán annyit állapít meg, hogy „[...] a választottbírósi ítéletből nem következik olyan súlyos, az érdemi döntésre kihatóan iratellenes megállapítás, amely a felek közötti jogvita feloldását érvénytelenítési okhoz vezetően jogsértő módon érte volna el. A választottbírósi eljárás a felek eljárási nyilatkozatait tartalma szerint helyesen rögzítette az ítéletében [...]”¹⁶. A Törvényszék ennek keretében nem tért ki arra, hogy ez vajon a (iii) érvénytelenségi okra vonatkozóan is irányadóan tartja-e.

(c) Az (v) érvénytelenségi ok

56. A Törvényszék az (v) érvénytelenségi ok esetében is csak általánosságban reagált az indítványozó kifogásaira: csak annyi megállapítást tett, hogy a választottbírósi eljárás csak olyan bizonyítási eszközökből fakadó bizonyítékokat értékelt és mérlegelt, amelyeket a felek a bizonyítási eljárása és a tárgyalás részévé tette. Ezen érvénytelenségi ok esetében sem tért ki azonban az indítványozó által kifogásolt konkrét hiányosság értékelésére: a Törvényszék nem foglalt állást abban, hogy a választottbírósi eljárás valóban érdemi vitát ellenére bizonyítékok nélkül fogadta el tényként azt, hogy az alperes által megjelölt költségek készenléti és lassítási költségek, annak ellenére, hogy az indítványozó azt többször vitatta.
57. A választottbírósi eljárás fő kérdése az volt, hogy az indítványozóval szemben készenléti és lassítási költségeket (álláspénzt) érvényesített-e vagy egyéb kártérítési igénytel lépett-e fel a másik fél. A felek közötti szerződés alapján az indítványozó kizárólag készenléti és lassítási költségek megtérítésére lett volna köteles. A választottbírósi eljárás ezt az alapkérdést egyáltalán nem vizsgálta, jellehet az indítványozó erre többször is utalt, a választottbírósi ítélet erre az alapvető kérdésre nem tért ki. Ezt a súlyos eljárási jogsabálysértést a Törvényszék sem értékelte.
58. A közrend sérelmével kapcsolatosan a Törvényszék általános érvénnyel von le következtetéseket, a konkrét esetre, ténylegesen nem értékeli a közrend sérelmének fennálltát [v.ö. 15. oldal 2. bekezdés, 16. oldal 2. bekezdés].

(d) A (vi) érvénytelenségi ok

59. A (vi) érvénytelenségi ok felől is csak látszólagosan döntött a Törvényszék. A Törvényszék csupán annyi megállapítást tett, hogy a választottbírósi eljárás iratai szerint a feltárási kötelezettségét a választott bírák teljesítették¹⁷.

¹⁶ Ítélet 13. oldal 7. bekezdés

¹⁷ Ítélet 14. oldal első bekezdés; 13. oldal utolsó bekezdés

60. A Törvényszék azonban az indítványozó által megjelölt feltárási hiányosságokat egyáltalán nem vizsgálta meg. A Törvényszék csak abban az esetben tudott volna megfelelően dönteni arról, hogy fennáll-e a választottbírósági ítélet érvénytelensége¹⁸ az okból, hogy a választottbíróság tagjai nem tettek eleget a feltárási kötelezettségüknek, ha a Törvényszék az indítványozó által megjelölt, a feltárási kötelezettség alá tartozó, de, álláspontja szerint be nem jelentett kapcsolatokat maga is megvizsgálta volna. Ilyen tartalmú vizsgálatról, és annak negatív eredményéről azonban az ítélet nem szól.
61. A Törvényszék az indítványozó érvénytelenítési keresetének 113. pontjában összegyűjtött iratellenességeket egyenként nem vizsgálta meg, az iratellenesség kapcsán csupán annyi általános, a megjelölt iratellenességekre vonatkozóan konkrét értékeléseket nélkülöző megállapítást tett, hogy „[...] a választottbírósági ítéletből nem következik olyan súlyos, az érdemi döntésre kihatóan iratellenes megállapítás, amely a felek közötti jogvita feloldását érvénytelenítési okhoz vezetően jogsértő módon érte volna el.”¹⁹
62. Mindezek fényében megállapítható, hogy a Törvényszék az érvénytelenségi okokat ténylegesen nem vizsgálta meg. A Törvényszék eljárása akkor lett volna az irányadó jogszabályoknak és alkotmányos elveknek megfelelő, ha a konkrét érvénytelenségi okokra reflektálva megindokolta volna azt, hogy miért találja úgy, hogy az érvénytelenségi okok nem állnak fenn, és ezért a választottbíróság eljárása megfelelő volt.
63. A Törvényszék nem megfelelő eljárásának következtében sérült az indítványozónak a tisztességes eljáráshoz való joga (v.ö. 33-36. pontok), ezen belül a hatékony bírósághoz fordulás joga (v.ö. 37. pont), az érdemi elbíráláshoz való joga (v.ö. 38. pont) és az indokolt bírói döntéshez való joga (v.ö. 39. pont).
64. Összefoglalva megállapítható, hogy a választottbíróság a készenléti és lassítási költségek tényét érdemben nem vizsgálta meg, jóllehet az indítványozó erre vonatkozóan több előadást is tett. A választottbíróság továbbá az eljárása másik kulcskérdésében, azaz az indítványozó késedelmének kimentésének kérdésében sem döntött, sőt az erre vonatkozó indítványozói előadás létét iratellenesen tagadta. Az érvénytelenítő bíróság egyik alapvető jogszabálysértést sem értékelte.

2. Jogorvoslathoz való jog

2.1. A jogorvoslathoz való jog mibenléte

65. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”
66. Az Alkotmánybíróság mind a jogorvoslathoz, mind pedig a bírói úthoz való jog tekintetében megköveteli az „érdemi”, „hatékony” érvényesülést²⁰. Az Alkotmánybíróság több döntésében is megállapította, hogy a jogorvoslatnak csak akkor van értelme, ha be tudja tölteni feladatát, a sérelem tényleges orvoslását²¹.
67. Az Alkotmánybíróság a 24/2015 (VII.7.) AB határozatában a jogorvoslat hatékonyságával és ehhez köthetően a jogorvoslati kérelem megfelelő megvizsgálásával foglalkozott. A hatékonyság körében megismételte, hogy „Az

¹⁸ „A Vbt. 55. 0 (1) bekezdésének e) pontja szerint a választottbírósági ítélet érvénytelenítésének van helye, amennyiben a Választottbíróság tagjai nem tettek eleget a Vbt. 17. § (1) bekezdése szerinti feltárási kötelezettségüknek.” (15.G.40.650/2011)

¹⁹ Ítélet 13. oldal 7. bekezdés

²⁰ Sólyom László: Az alkotmánybíráskodás kezdetei Magyarországon, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 578. oldal 2. bekezdés

²¹ Sólyom László: Az alkotmánybíráskodás kezdetei Magyarországon, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 581. oldal 2. bekezdés; 57/1991. (XI. 8.) AB határozat

Alaptörvény megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslati kérelem megvizsgálása tekintetében megállapította, hogy „Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme továbbá a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát, ami azt feltételezi, hogy a jogorvoslatot végző szervnek ténylegesen meg kell vizsgálnia a kérelem érdemét. [...] „Nem következik mindebből, hogy a jogorvoslatot elbíráló szervnek a kérelemnek minden körülmények között helyt kell adnia, az azonban feltétlenül, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják.”

68. E döntésében az Alkotmánybíróság a jogorvoslathoz való jog sérelmét állapította meg azáltal, hogy a kérelmező jogorvoslati kérelmét nem megfelelően vizsgálta meg: „a lefolytatott bírósági eljárás a vizsgált esetben a jogorvoslathoz való alapjog immanens elemének, az állított jogsérelem orvosolhatóságának a lehetőségét és érvényesülését zárta ki, amikor a bíróság nem a panaszos (kérelmező) jogorvoslati kérelmének megfelelően vizsgálta meg a rendőrségi határozatot. [...] A bíróság bár megállapította azt, hogy a rendőrség nem hozhatott volna tiltó határozatot, mégis elutasította a kérelmező jogorvoslati kérelmét, ezzel pedig kiüresítette az indítványozó jogorvoslathoz való alapjogát, hiszen a felülvizsgálati eljárás csak formális értelemben ment végbe, „tartalmi, azaz a tiltó okokat érintő bírósági felülvizsgálat nem történt, az azokra irányadó érdemi döntést nem hozott a bíróság.”
69. Az Alkotmánybíróság a 24/2015 (VII.7.) AB határozatában kifejtette azt is, hogy szoros kapcsolat van a jogorvoslati jog és a tisztességes eljárás követelménye között, hiszen az tisztességes eljárás követelményének a jogorvoslati eljárás során is érvényesülnie kell.

2.2. A jogorvoslathoz való jog sérelme

70. A Törvényszék a választottbíróság ítélete felett egyfajta jogorvoslati fórumként járt el [v.ö. 9. lábjegyzettel].
71. Azzal, hogy a Törvényszék az érvénytelenítési eljárásában az indítványozó érvénytelenségi keresete felől több esetben csak látszólagosan és nem ténylegesen döntött [v.ö. 42-45. pontok], kiüresítette az érvénytelenítési per jogorvoslati funkcióját, ezzel megsértve az indítványozónak a (érdemi és hatékony) jogorvoslathoz való jogát.
72. A Törvényszék azzal, hogy a választottbírósági eljárást ténylegesen nem vizsgálta meg az indítványozó érvénytelenítési keresetében foglaltak szerint [v.ö. 42-45.], kizárta az érvénytelenségi keresetben megjelölt jogsérelmek orvosolhatóságának lehetőségét.
73. Tekintettel arra, hogy a választottbírósági eljárás feletti, törvényben biztosított állami kontroll csak az érvénytelenítési per keretében biztosítható, a nem megfelelően lefolytatott érvénytelenítési eljárás a hatékony jogorvoslathoz való jog sérelmén is túlmutató negatív következményekkel jár. Egy megfelelő érvénytelenítési eljárás hiányában ugyanis nem tud érvényesülni az állam magánbíróságok feletti kontrolli funkciója, amely lehetővé teszi a jogszerűtlen választottbírósági eljárások orvosolását és választottbírósági visszaélések meggátolását.

3. Jogállamiság elvének sérülése

74. Az Alaptörvény B) pont (1) bekezdése tartalmazza a jogállamiság elvét, amely szerint „Magyarország független, demokratikus jogállam.”
75. A jogállamiság elvével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „[...] a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított

működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket" [4/1999. (III. 31.) AB határozat, IV/4. pont].

76. Az Alkotmánybíróság a 9/1992. (I. 30.) AB határozatában továbbá kifejtette, hogy a jogállamiság alapvető ismérve a jogbiztonság, amely nemcsak „az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.” [9/1992. (I. 30.) AB határozat, V/3. pont].
77. A fenti értelmezések szerint a közhatalommal rendelkező szervek, és így a bíróságokkal szembeni követelmény az, hogy a jog által megállapított működési rendben, kiszámíthatóan működjenek.
78. E tekintetben az érvénytelenítési perekben eljáró bíróságok kötelezettsége, hogy a magánbíróságok felett őrkdjenek. A Törvényszék a látszólagos eljárásával nem megfelelően őrkdött a választottbíróság felett, amellyel sérült a jogállamiság, illetve jogbiztonság elve.

(C) ÖSSZEFOGLALÁS

79. A Törvényszék látszólagos, tényleges döntés nélküli eljárása megsértette az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát, a Törvényszék eljárásával elzárta az indítványozót a(z) (érdemi, hatékony) bírósághoz fordulás jogától, az érdemi és indokolt döntéshez való jogától. Azzal, hogy a Törvényszék látszólagos eljárásával nem töltötte be a törvényben meghatározott magánbíráskodás feletti kontrolli funkcióját, a jogállamiság, jogbiztonság elve is sérült.

V. EGYEBEK

80. Az alkotmányjogi panasz iránti indítványt az Abtv. 53.§ (2) bekezdésében foglaltak alapján a Törvényszéknél terjesztem elő.
81. Az Alkotmánybíróság előtti eljárás az Abtv. 54.§ (1) bekezdése alapján illetékmentes.
82. A jelen alkotmányjogi panaszt a benyújtásra rendelkezésre álló 60 napos határidőn belül ki fogom egészíteni.